

СИСТЕМА ЧИННИКІВ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Болтянська Н.І., к.т.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел.: +38 (0619) 42-05-70, e-mail: natali.28@inbox.ru

Анотація - у статті наведено схему показників оцінки ефективності застосування ресурсозберігаючих технологій та визначено чинники ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві на підприємстві

Ключові слова – виробництво сільськогосподарської продукції, молочне скотарство, показник оцінки ефективності, ресурсозберігаючі технології.

Постановка проблеми. Головною причиною високої енергоємності процесів тваринницької галузі є низький технологічний і технічний рівень, використання малоєфективних енерговитратних технологій. Масштаби використання досягнень науково-технічного прогресу в Україні значно відстають від використання аналогічних технологій в розвинених країнах світу. Тому стоїть завдання пошуку нових технологічних підходів, які дозволяють понизити витрату електроенергії, палива і інших матеріальних ресурсів на виробництво тваринницької продукції [1-3].

Розглядаючи витрати енергії тільки у тваринницькій галузі сільськогосподарського виробництва, можна відмітити основну закономірність: на одиницю продукції витрати збільшуються. Враховуючи, що процеси виробництва продукції тваринництва переважно здійснюються в стаціонарних умовах, створюються сприятливі можливості для використання електроенергії. При цьому в структурі енергетичних ресурсів, які використовуються в тваринництві, значно зростає роль нетрадиційних (альтернативних) джерел поновлюваної енергії - водної, вітрової, сонячної, енергії біогазу [4-6].

Одним з пріоритетних напрямів розвитку молочного скотарства виступає модернізація і технічне переозброєння виробництва, впровадження інтенсивних технологій утримання і доїння корів [7,8].

Аналіз останніх досліджень. Корчемний В., Федорей В. і Щербань М. приділяли увагу питанням енергозбереження в агропромисловому комплексі. Маляренко В. і Гальчак В. розглядали альтернативні джерела енергії і основи теплофізики будівель. У роботах Жовтянсь-

кого В, Куліка М. Стогнія Б. розглянуті загальні принципи енергозбереження і механізми реалізації політики енергозбереження. Грачева Л. і Малярєнко В. займалися питаннями підвищення ефективності використання нетрадиційних джерел енергії в тваринницькому комплексі країни. Проте, на даний момент, залишається ще багато питань, що вимагають рішення.

Формулювання цілей статті. Дослідити систему чинників ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві на підприємстві та визначити систему принципів, що забезпечують ефективність застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві.

Основна частина. Для забезпечення раціонального використання наявних ресурсів і впровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій в господарствах галузі молочного тваринництва необхідно розробити організаційно-економічний механізм, що забезпечує створення необхідних умов для їх застосування. У наукових джерелах, присвячених розробці організаційно-економічного механізму, є різні визначення, які зрештою зводяться до головного, - це система стосунків, що виникає в процесі виробничої діяльності і представляє сукупність організаційних і економічних методів, регульованих правовими нормами, забезпечує створення необхідних умов реалізації інноваційних технологій в тваринництві [3].

У нашому випадку організаційна складова цього механізму представляє систему ланок виробничої структури, адаптовану до застосування інноваційних технологій в молочному тваринництві. Способи організації зв'язків між елементами організаційної структури повинні сприяти оптимальному розподілу трудових ресурсів з урахуванням вимог до продукції, що випускається, на зовнішньому і внутрішньому ринках, а також забезпечувати ефективне функціонування усієї виробничої системи на основі правових норм і нормативів, що регламентують технологічний процес.

Економічна складова є інтегрованою системою форм і методів планування, ціноутворення, управління виробництвом, збуту виробленої продукції, мотивації і стимулювання праці, обліку, контролю і аналізу функціонування виробництва, спрямовану на здійснення технічного переозброєння і впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих технологій в молочному тваринництві.

При цьому застосування нових технологій на основі відповідного організаційно-економічного забезпечення усіх технологічних процесів припускає отримання певного ефекту, який може бути виражений не лише в підвищенні матеріального стану підприємства, але і в поліпшенні соціальних умов, організації праці, екологічній ситуації і т. д. В результаті досліджень нами запропонована структурно-методична схема показників оцінки ефективності застосування ресур-

созберігаючих технологій, що дозволяє комплексно визначити доцільність їх впровадження і подальшого використання, виявити "слабкі" місця і оперативно прийняти заходи для їх усунення (рис. 1).

Рис. 1. Система показників ефективності застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві

Досягнення певного порогу ефективності і її подальше підвищення за допомогою правильної реалізації організаційно-економічного механізму використання інноваційних технологій в тваринництві - складний, багатогранний процес. Його забезпечення потребує комплексного розвитку системи умов і чинників сільськогосподарського виробництва, які за своєю природою дуже різноманітні і численні, взаємозв'язані і взаємообумовлені, змінюються в часі, впливають на явища і процеси і самі піддаються впливу в результаті соціально-економічного розвитку і науково-технічного прогресу.

В залежності від передбачуваних результатів господарської діяльності вони можуть носити як позитивний, так і негативний характер. Їх вивчення дозволяє правильно оцінити результати роботи, ви-

явити і використовувати резерви зростання, економічного потенціалу підприємства, підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Умови і чинники, що позитивно впливають на результати господарської діяльності, дозволяють повніше виявити резерви збільшення економічного потенціалу, поліпшення його використання, стабільного економічного розвитку. Аналіз чинників, що негативно вплинули, попереджає їх виникнення, сприяє усуненню недоліків в роботі.

По характеру дії на виробничий процес умови і чинники поділяються на об'єктивні і суб'єктивні. До перших відносяться зміни ринкових цін на сировину, матеріали, паливо, продукцію, тарифів і ставок за послуги і тому подібне. До суб'єктивних можна віднести ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів, матеріально-технічної бази, рівень економічної роботи на підприємстві та ін. Крім того, деякі чинники можна розділити на внутрішні, діючі у рамках структури підприємства, і зовнішні, багато в чому визначувані державною політикою і стратегічними напрямками розвитку країни.

Проведені нами дослідження показують, що кожен чинник і умова можуть складатися з ряду елементів, які, у свою чергу, можуть виступати як самостійні чинники більшою або меншою мірою дії на результати господарської, інвестиційної і фінансової діяльності.

Досліджувані чинників ефективного застосування сучасних технологій в тваринництві на рівні сільськогосподарського підприємства приведені на рисунках 2-5.

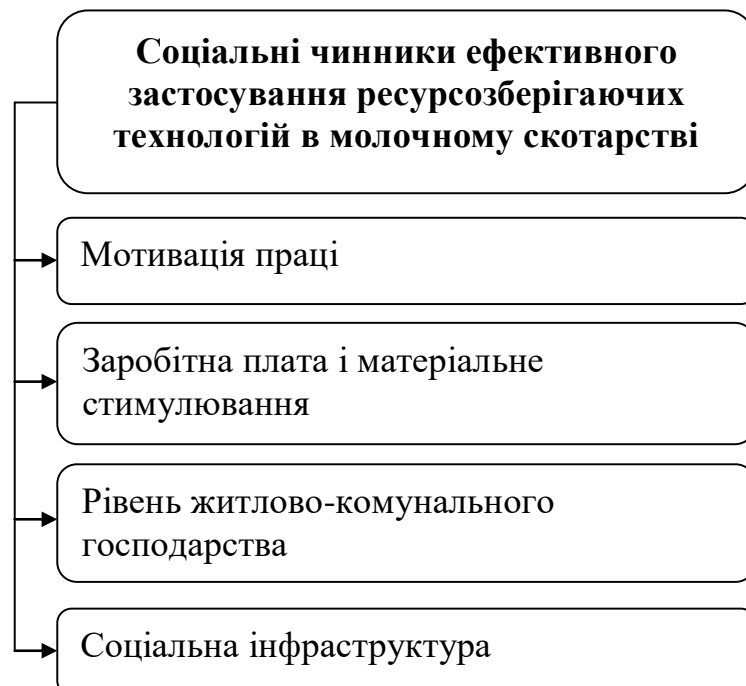

Рис. 2. Соціальні чинники ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві

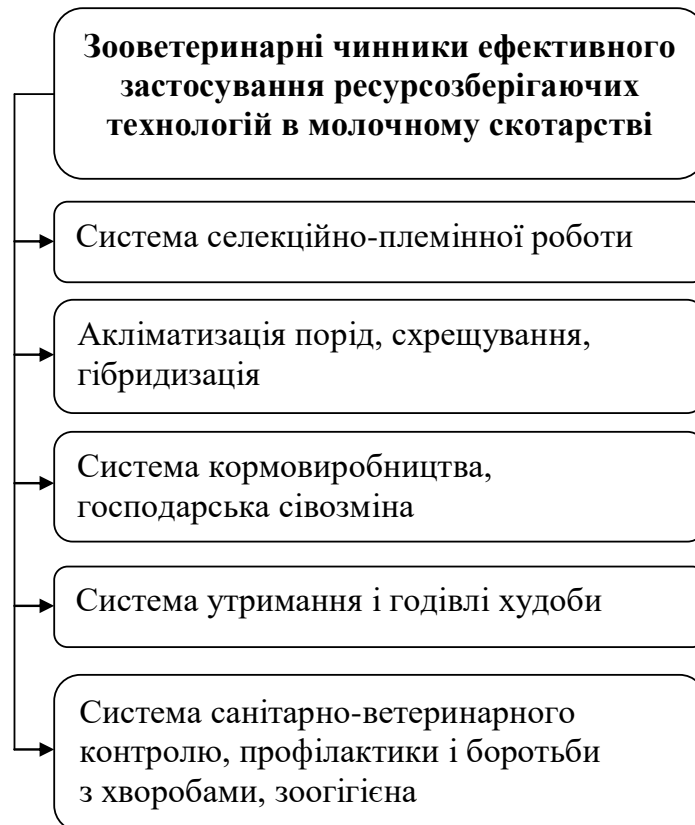

Рис. 3. Зооветеринарні чинники ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві

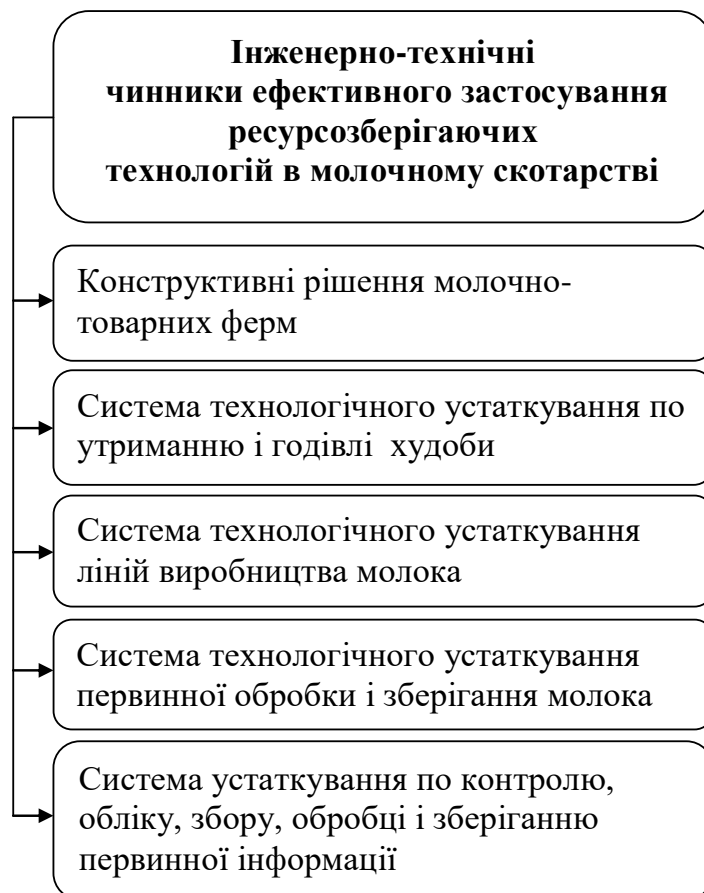

Рис. 4. Інженерно-технічні чинники ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві

Рис. 5. Організаційно-економічні чинники ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві

Взаємодія біолого-зоотехнічних, техніко-технологічних, організаційних і економічних, соціально-психологічних умов і чинників нами розглядається як неодмінна умова розвитку виробництва.

З урахуванням тенденцій, що склалися, можна сформулювати систему принципів, що забезпечують ефективність застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві.

Так, залежно від того або іншого роду чинників і умов, категорії науково-методичних основ, що містяться в них, визначають ефективність інноваційних технологій, усі принципи можна структурувати по наступних основних групах:

економічні - система науково обґрунтованих положень, що стосуються раціоналізації внутрішньогосподарських економічних стосунків;

управлінські - система управлінських методів при організації і функціонуванні підрозділів підприємства, методи взаємодії з іншими підприємствами;

організаційні - методичні підходи до організації структури підрозділів, їх розміщення і т. д.;

технологічні - наукові основи технологічного процесу, його закономірності;

кліматичні - відповідність вживаної технології природно-кліматичним умовам;

соціальні - система соціального забезпечення і кадрова політика;

інноваційні - специфіка і особливості впровадження інновацій у галузі молочного тваринництва.

В цьому випадку залежно від того або іншого набору негативних і позитивних чинників в господарствах, про що говорилося вище, з метою досягнення найвищої ефективності галузі молочного тваринництва представляються наступні напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму застосування сучасних технологій.

- Науковий супровід ресурсозберігаючих технологій, що впроваджуються.

- Вдосконалення нормативної бази і розцінок, адаптація їх до нових параметрів технології.

- Збільшення збуту за рахунок пошуку нових ринків або власної переробки молочної сировини.

- Зниження терміну окупності нової техніки і сучасного високопродуктивного устаткування шляхом підвищення ефективності виробництва молока.

- Рішення соціальних і кадрових проблем в усьому їх різноманітті.

- Вибір варіантів впровадження нових технологій на основі реконструкції і модернізації існуючих тваринницьких приміщень.

Висновки. Забезпечення підвищення ефективності застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві за допомогою правильної реалізації організаційно-економічного механізму використання інноваційних технологій в тваринництві потребує комплексного розвитку системи умов і чинників сільськогосподарського виробництва, які за своєю природою дуже різноманітні і численні, взаємозв'язані і взаємообумовлені, змінюються в часі, впливають на явища і процеси і самі піддаються впливу в результаті соціально-економічного розвитку і науково-технічного прогресу.

Визначено напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму застосування сучасних технологій: науковий супровід впроваджуваних ресурсозберігаючих технологій; удосконалення нормативної бази і розцінок, адаптація їх до нових параметрів технології; збільшення збуту за рахунок пошуку нових ринків або власної переробки молочної сировини; зниження терміну окупності нової техніки і сучасного високопродуктивного устаткування шляхом підвищення ефективності виробництва молока; рішення соціальних і кадрових

проблем в усьому їх різноманітті; вибір варіантів впровадження нових технологій на основі реконструкції і модернізації існуючих тваринницьких приміщень.

Література

1. *Karol C. Instalacja zgazowujaca osuszony osad sciekowy. / C. Karol // Motrol: Motoryzacja i Energetyka Rolnictwa. – 2011. Vol. 13, A.-P.80-93.*

2. Стратегия энергосбережения Украины: Аналитико-справочные материалы в 2–х томах: Общие основы энергосбережения. К: Академперіодика, 2006. Т1. – 510 с.

3. *Артемова Е. И. Экономические аспекты инновационного развития животноводства: автореф. дис. д-ра эк. наук. / Е. И. Артемова. – Краснодар, 2008. – 45 с.*

4. *Болтянская Н.И. Пути развития отрасли свиноводства и повышение конкурентоспособности ее продукции / Н.И.Болтянская // Motrol: Motoryzacja i Energetyka Rolnictwa. – 2012. Vol.14. №3, b.-P.164-175.*

5. *Грачева Л.И. Повышение эффективности использования нетрадиционных источников энергии в животноводческом комплексе страны / Л.И. Грачева, Н.В. Брагинец, А.Н. Брагинец, С.Н. Брагинец // - Луганск: Элтон, 2008. – 652с.*

6. *Макарец Н.Г. Технология производства и переработки животноводческой продукции.-Калуга: «Манускрипт», 2005.*

7. *Скляр О. Г. Механізація технологічних процесів у тваринництві: навч. посібник / О.Г.Скляр, Н.І.Болтянська. – Мелітополь: Колор Принт, 2012. – 720 с.*

8. *Кожамуратов, Н. Ж. Эффективность производства продукции и снижение трудовых затрат в животноводстве / Н. Ж. Кожамуратов // Аграрная наука. - 2009. - № 11. - С. 20-22.*

СИСТЕМА ФАКТОРОВ ЭФФЕКТИВНОГО ПРИМЕНЕНИЯ РЕСУРСОСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ В МОЛОЧНОМ СКОТОВОДСТВЕ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Болтянская Н.И.

Аннотация

В статье приведена схема показателей оценки эффективности применения ресурсосберегающих технологий и определены факторы эффективного применения ресурсосберегающих технологий в молочном скотоводстве на предприятии.

**SYSTEM OF FACTORS OF EFFECTIVE APPLICATION OF
RESOURCE TECHNOLOGIES IN SUCKLING CATTLE
BREEDING ON ENTERPRISE**

N. Boltyanska

Summary

In the article a chart over of indexes of estimation of efficiency of application of resource technologies and identified factors of effective application of resource technologies is brought in the suckling cattle breeding on an enterprise